

(ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112. Редакція від 28.03.2021, підстава (1293-IX) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

3. Онегіна В.М., Антощенко В.В. Спільна аграрна політика та конкурентоспроможність сільського господарства ЄС. «Європейські уроки аграрної політики для України»: кол. монографія. ЖНАУ, 2019. С.152-163.

4. Жукова О. В. Трансфертне ціноутворення: український варіант. Київ : Юстініан, 2018. 183 с.

5. Антощенко В. В. Історико-економічні передумови виникнення і розвитку трансфертних цін / Науковий Вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Серія «Економічні науки». 2014 №1 (58). Т.16. Ч.1. С. 3-10.

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЧИННИК СТРУКТУРНИХ ЗМІН

БАБАН Т.О., К.Е.Н., ДОЦЕНТ

***ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Чинником структурних змін в національній економіці є інвестиції. В глобальному масштабі – інвестиції є життєво важливим ресурсом, рушієм науково-технічного прогресу, каталізатором процесу структурної трансформації міжнародного виробництва, інструментом для міжнародного розвитку.

Чинники, що визначають напрямки руху інвестицій, у сукупності формують інвестиційний клімат окремих країн. До них відносяться соціальні, економічні, організаційні, правові, політичні, соціокультурні передумови, які зумовлюють привабливість і доцільність інвестування в ту чи іншу галузь, тієї чи іншої країни. Але сучасні реалії свідчать, що не лише зазначені чинники впливають на рух інвестицій, а й такі чинники як пандемія, що можуть призвести до криз.

В період 2017-2019 рр. обсяги прямих іноземних інвестицій скоротились на 9,4% з 1700 млрд дол. США до 1540 млрд дол. США. За прогнозами глобальні потоки у 2020 році під впливом пандемії повинні зменшитись на 40%, тобто їх обсяг складе менше 1000 млрд дол. США, вперше з 2005 року.

Перспективи будуть залежати від тривалості кризи в галузі охорони здоров'я та від ефективності політичних заходів щодо пом'якшення економічних наслідків пандемії. Геополітичні та фінансові ризики та триваюча торгова напруженість між деякими країнами посилюють невизначеність.

Аналіз даних щодо галузевої структури потоків прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що були здійснені 5 тис найбільших міжнародних компаній у 2019 році показав, що найбільша їх питома вага приходилась на сферу послуг – 54%, на виробництво – 45%, первинну сферу – 1%. Серед послуг на першому місці інформаційні та комунікаційні послуги – 18%, на другому – ділові послуги – 11%, на третьому – фінансові та страхові послуги – 6%. У сфері виробництва переважали виробництво основних матеріалів – 10%, текстилю та одягу – 8%, комп’ютерної, електронної, оптичної продукції та електрообладнання – 7%.

Найбільший вплив пандемії відчували туристична сфера (діяльність з проживання та харчування), видобувна галузь, сфера транспортування, виробництво автотранспорту та транспортного обладнання. Найменший спад інвестиційних потоків викликаних пандемією в сільському та лісовому господарстві.

Загальні тенденції у світовому виробництві свідчать про скорочення виробничо-збутових ланцюгів, більш високу концентрацію доданої вартості та скорочення інвестицій в матеріальні виробничі активи. Це створює великі проблеми для країн, що розвиваються. Так, очікується що найбільше падіння ПІІ буде спостерігатись саме в економіках країн, що розвиваються, так як вони більше покладаються на інвестиції в інтенсивні та видобувні галузі, що перебувають у глобальному ланцюжку доданої вартості.

В 2019 році на країни, що розвиваються приходилось 44,4% від сукупного потоку ПІІ (в тому числі 30,8% на країни Азії), на розвинуті країни – 51,9%, на країни з перехідною економікою – лише 3,6%.

Експортно-орієнтовані інвестиції, що направлені на використання факторів виробництва та дешевої робочої сили, будуть залишатись важливими, але їх обсяги будуть скорочуватись.

Негативні перспективи ПІІ в структурно слабких та вразливих економіках. Багато найменш розвинених країн залежать від ПІІ у видобувних галузях промисловості, багато малих острівних держав, що розвиваються, залежать від інвестицій у туризм, а країни, що не мають виходу до моря, непропорційно страждають від блокування ланцюгів поставок.

Важливою складовою реагування на пандемію та виходу з кризи є інвестиційна політика, яка наразі включає заходи для пом’якшення негативного впливу на ПІІ, або для захисту вітчизняних галузей від іноземних поглинань. Заходи підтримки включають сприяння інвестиціям в Інтернеті, послуги, пов’язані з пандемією, агентств сприяння інвестиціям та нові стимули для інвестицій в охорону

здоров'я. Деякі країни посилили механізми перевірки іноземних інвестицій для захисту охорони здоров'я та інших стратегічних галузей, в деяких було введено заборону на експорт медичного обладнання та знижено ввізні мита на медичні вироби. В багатьох країнах відбувається процес лібералізації залучення ПІІ, впорядкування адміністративних процедур для інвесторів, розширення режимів стимулювання інвестицій. Кроки до лібералізації були зроблені в гірництві, енергетиці, фінансах, транспорті та телекомунікаціях.

Пандемія може мати тривалий вплив на формування інвестиційної політики. З одного боку, це може закріпити перехід до більш обмежувальної політики прийому іноземних інвестицій у стратегічні галузі, з іншого – може спричинити посилення конкуренції за інвестиції, оскільки економіки прагнуть вийти з кризи.

Все більш актуальними стають інвестиції в сектори Цілей сталого розвитку: розвиток інфраструктури, відновлюваних джерел енергії, забезпечення доступу та чистоти води та санітарії, продовольства та сільського господарства, охорони здоров'я.

Очікувана трансформація міжнародного виробництва викликана різними чинниками, зокрема пандемією, приносить зміни та можливості для розвитку. Сприяння інвестиціям, що шукають стійкості, побудова регіональних ланцюгів створення вартості та вихід на нові ринки через цифрові платформи, використання досягнень нової промислової революції – це задачі на майбутнє десятиліття. Але використання цих можливостей потребуватиме змін у стратегіях розвитку як окремих країн, так і в цілому міжнародної економіки.

Література.

1. World Investment Report 2020 International Production Beyond the Pandemic. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2020_en.pdf
2. Поощрение входящих и исходящих прямых иностранных инвестиций в посткоронавирусную эпоху. URL: https://www.unescap.org/sites/default/d8files/event-documents/CTI7_2_item%203%20FDI%20reissued_R.pdf
3. У 2020-2021 роках потік прямих іноземних інвестицій зменшиться на 40% - ООН. URL: <https://mind.ua/news/20210601-u-2020-2021-rokah-potik-pryamih-inozemnih-investicij-zmenshitsya-na-40-on>